

PHILIP ROTH

Pata umană

Traducere din limba engleză
de Cornelia Bucur

POLIROM
2015

Cuprins

1. Toată lumea știe.....	7
2. Eschive	102
3. Ce faci cu un copil care nu știe să citească?.....	194
4. Ce nebun a conceput-o?.....	265
5. Ritualul purificator	373

În East Orange, unde mai toți locuitorii erau albi, fie italieni săraci – care trăiau la marginea orașului Orange sau în primele avanposturi din Newark –, fie episcopalieni bogați – care stăteau în case impozante, în Upsala sau în împrejurimile lui South Harrison –, existau mai puțini evrei chiar și decât negri; cu toate acestea, evreii și copiii lor erau aceia care influențaseră, în zilele acelea, în cea mai mare măsură viața extrașcolară a lui Coleman. Mai întâi venea Doc Chizner, care practic îl adoptase cu un an în urmă, când Coleman se înscrisese în grupa lui de box, iar acum apăruse doctorul Fensterman, care oferea trei mii de dolari pentru ca băiatul să iasă pe locul doi la învățătură, permițându-i lui Bert să iasă primul. Doc Chizner era un dentist pasionat de box. Mergea la meciuri ori de câte ori avea posibilitatea – în Jersey, la Laurel Garden și la Meadowbrook Bowl, în New York la Garden și la St. Nick's. Lumea zicea: „Ai impresia că te pricepi la lupte pînă stai o dată lîngă Doc. Stai alături de el și parcă vezi cu totul alt meci”. Doc arbitra meciurile de amatori din întregul Essex County, inclusiv Mănușa de Aur din Newark, iar la lecțiile lui de box, toate familiile evreiești din Oranges, din Maplewood și Irvington – pînă hăt, departe, în secțiunea Weequahic, din colțul sud-vestic al Newarkului – își trimiteau fiii pentru a învăța să se apere. Coleman ajunsese în grupa de box a lui Doc Chizner nu pentru că nu știa să boxeze, ci pentru că tatăl lui descoperise că, încă din al doilea an de liceu, după antrenamentele de atletism și din proprie inițiativă – iar uneori chiar și de trei ori pe săptămîină – băiatul pleca pe furiș la Newark Boys Club, mai jos de High Street, în mahalalele dinspre Morton Street ale Newarkului, unde se pregătea în secret pentru lupte. Avea

paisprezece ani, cînd începuse, și cincizeci și cinci de kilograme, și se antrena acolo timp de două ceasuri, încălzindu-se, boxînd trei runde, trecînd la sacul cu nisip, apoi la cel mic, sărînd coarda, făcîndu-și exercițiile, după care pleca acasă, la lecții. De vreo două ori boxase cu Cooper Fulham, care, în anul precedent, cîștigase campionatul național la Boston. Mama lui Coleman lucra cîte un schimb și jumătate, uneori chiar două schimburi, unul după altul, la spital, tatăl servea la mese în vagonul restaurant, rareori acasă pentru altceva decît pentru odihnă, fratele mai mare, Walt, era plecat, mai întîi la colegiu, apoi în armată, drept care Coleman avea deplină libertate de mișcare, punînd-o pe Ernestine să jure că va păstra taina și avînd grijă să nu-i scadă notele la școală, în sala de clasă, toată noaptea în pat, în autobuze pînă în Newark și înapoi – cîte două dus, două întors – muncind cu atît mai virtos la școală pentru a se asigura că nu va afla nimeni despre Morton Street.

Dacă voiai să faci box ca amator, Newark Boys Club era cel mai potrivit loc și, dacă erai bun și aveai între treisprezece și optsprezece ani, ajungeai să lupți cu băieți de aceeași categorie din cluburile din Paterson, Jersey City, Butler, Ironbound PAL și altele asemenea. La club veneau zeci de copii, unii din Rahway, din Linden, din Elizabeth, unii tocmai din Morristown, aveau un surdo-mut pe care-l porecliseră Dummy și care venea din Belleville, dar majoritatea erau din Newark și toți erau de culoare, deși cei doi proprietari ai clubului erau albi. Unul era un polițist din West Side Park, Mac Machrone, care avea și pistol și care îi spusese lui Coleman că, dacă nu-și vede de antrenamentele de la atletism, îl împușcă. Mac era un adept al vitezei și de aceea

credea în Coleman. Viteza, pașii și contraloviturile. Odată ce-l învățase cum să stea pe picioare, cum să se miște și cum să lovească, odată ce văzuse ce repede prinde băiatul, ce inteligent e și ce reflexe rapide are, începuse să-l învețe și finețuri. Cum să-și miște capul. Cum să facă eschive. Cum să pareze lovituri. Cum să contreze. Pentru scurte, Mac îi repeta:

— E ca și cum ai goni un purice de pe vârful nasului. Doar că-l gonești de pe nasul adversarului.

L-a învățat pe Coleman cum se câștigă un meci doar din scurte. Lansezi scurta, eviți lovitura, contrezi. Dacă scurta vine către tine, te eschivezi și contrezi cu dreapta. Sau faci o eschivă pe interior și răspunzi cu un croșeu. Sau te apleci, pur și simplu, și îi aplici o dreaptă în inimă și un croșeu de stînga în stomac. Subțire cum era, Coleman apuca uneori mina care încerca să-l execute scurt, își trăgea adversarul spre el și îi aplica un croșeu în stomac, urmat de altul mai sus, în față.

— Deviază lovitura în jos. Contrează. Tu ești luptător de contraatac, Silky. Asta ești, asta-i tot ce ești.

Apoi merseseră la Paterson. Primul său meci dintr-un turneu de amatori. Puștiul asta lansa o lovitură, iar Coleman se apleca spre spate, dar cu picioarele ferm așezate pe sol, pe urmă revenea și contra cu o dreaptă. În felul acesta l-a prins de nenumărate ori, tot meciul. Puștiul făcea același lucru, iar Coleman răspundea la fel, câștigînd astfel în trei runde. La club, acesta a devenit stilul personal al lui Silky Silk. Cînd lovea, o făcea în așa fel încît să nu se poată spune că stă degeaba. Dar, în majoritatea cazurilor, aștepta ca adversarul să ia inițiativa, apoi lovea de două sau trei ori, după care se retrăgea și aștepta din

nou. Își putea atinge oponentul mai des dacă îl aștepta să atace decât dacă ataca el însuși. Rezultatul a fost că, pînă la vîrsta de șaisprezece ani, în ținuturile Essex și Hudson cel puțin, în turneele de amatori organizate de armată, de Cavalerii lui Pitias și în meciurile pentru veteranii din spitale trebuie să fi învins cel puțin trei deținători ai Mănușii de Aur. Era convins că ar fi putut bate la 55, 60, 62... dar nu se putea înscrie la Mănușa de Aur fără ca știrea să ajungă în ziare și fără ca familia să afle. Într-o zi însă, tot aflaseră. Nu știa cum. Nici nu ținea să știe. Aflaseră pentru că le spusese cineva. Era simplu.

Stăteau toți la prînz într-o duminică, după slujbă, cînd tatăl spuse:

— Cum te-ai descurcat, Coleman?

— Cum m-am descurcat cu ce?

— Aseară. La Cavalerii lui Pitias. Ce-ai făcut?

— Ce-i aia Cavalerii lui Pitias? întrebă Coleman.

— Tu ai impresia că m-am născut ieri, fiule?

Cavalerii lui Pitias e locul unde a fost turneul aseară. Cîte meciuri au fost?

— Cincisprezece.

— Și tu ce-ai făcut?

— Am bătut.

— Cîte victorii ai pînă acum? În turnee. În meciuri demonstrative. Cîte victorii ai în total?

— Unsprezece.

— Și cîte-ai pierdut?

— Pînă acum nici unul.

— Și cît ai luat pe ceas?

— Care ceas?

— Cel pe care l-ai primit de la Spitalul Lyons Veterans. Ceasul pe care ți l-au dat veteranii pentru că ai cîștigat? Ceasul pe care l-ai vîndut pe Mulberry Street. În Newark, Coleman – ceasul pe care l-ai vîndut săptămîna trecută.

Tipul le știa pe toate.

— Tu cât crezi c-am luat? îndrăzni Coleman să i-o întoarcă, dar fără a ridica ochii, doar uitându-se la broderia feței de masă bune, de duminică.

— Ai luat doi dolari, Coleman. Când ai de gând să treci la profesionism?

— N-o fac pentru bani, zise, tot cu ochii în pământ. Nu mă interesează banii. O fac pentru distracție. Țsta nu e un sport de care să te apuci dacă nu-ți place.

— Știi, dacă aș fi tatăl tău, Coleman, știi ce ți-aș spune acum?

— Ești tatăl meu.

— Nu, zău? zise tatăl.

— Păi...

— Păi eu nu sînt așa de sigur. Mă gîndeam că poate Mac Machrone de la Newark Boys Club e tatăl tău.

— Haide, tată, Mac îmi e antrenor.

— Aha. Și-atunci cine ți-e tată, dacă-mi dai voie să-ntreb?

— Știi foarte bine. Tu. Tu ești, tată.

— Eu sînt? Așa deci?

— Nu! țipă Coleman. Nu, nu ești!

Și, deși prînzul de duminică abia începuse, ieși în fugă din casă și, timp de aproape o jumătate de oră, alergă: în sus pe Central Avenue, peste linia de demarcație a orașului, apoi de-a curmezișul pînă la marginea lui West Orange, traversînd Watchung Avenue pînă la cimitirul Rosedale, cotînd spre sud pe Washington pînă pe Main Street, alergînd și împărțînd lovituri, sprintînd, pe urmă doar alergînd, pe urmă doar sprintînd și iar luptînd cu umbra pe tot drumul înapoi pînă la gara Brick Church și, în fine, sprintînd în linie dreaptă, pînă acasă, unde familia

ajunsesse deja la desert și unde avu destulă minte încît să se așeze la locul lui, mult mai calm decît cînd o rupsese la goană, și să aștepte ca tatăl său să reia de acolo de unde se întrerupsese. Tatăl care nu-și pierdea niciodată calmul. Tatăl care avea o altă modalitate de a te învinge. Cu ajutorul cuvintelor. Cu ajutorul vorbirii. Cu ajutorul a ceea ce el numea „limba lui Chaucer, a lui Shakespeare și a lui Dickens“. Cu ajutorul limbii engleze, pe care nu ți-o putea lua nimeni și pe care domnul Silk o folosea plin, întotdeauna cu rotunjime, claritate și emfază, ca și cum, chiar într-o conversație obișnuită, ar fi recitat monologul rostit de Marc Antoniu lîngă trupul neînsuflețit al lui Cezar. Fiecare dintre cei trei copii ai săi primise un al doilea prenume luat din piesa favorită a domnului Silk, în opinia lui punctul culminant al literaturii engleze și cel mai educativ studiu asupra trădării scris vreodată: fiul cel mare era Walter Anthony, iar cel de al doilea Coleman Brutus; Ernestine Calpurnia, sora lor mai mică, își datora numele credincioasei soții a lui Cezar.

Viața de antreprenor independent a domnului Silk cunoscuse un sfîrșit amar odată cu închiderea băncilor. Îi trebuise un timp destul de îndelungat să își revină după pierderea atelierului de optică din Orange, dacă își revenise vreodată. Bietul tata – spunea mama – întotdeauna dorise să fie propriul lui stăpîn. Mersese la școală în sud, în Georgia, acolo unde se născuse – mama era din New Jersey – și studiase agricultura și creșterea animalelor. Apoi însă renunțase și se înscrisese la o școală pentru viitorii opticieni în nord, în Trenton. După aceea fusese recrutat pentru a participa la Primul Război Mondial, apoi o cunoscuse pe mama, se mutase împreună cu